

Резюме на хабилитационен труд
„Предприемачество, иновации и изкуствен интелект в България – динамика и управление“
на гл. ас. д-р Юлиана Хаджичонева

Във връзка с конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7 Администрация и управление, обнародван в ДВ бр. 44 от 19.05.2023 г., д-р Юлиана Хаджичонева представя хабилитационен труд на тема: „Предприемачество, иновации и изкуствен интелект в България – динамика и управление“.

Монографията разглежда предприемаческата и иновационната динамика и нейното управление, опирайки се на фундаментални идеи на икономическата мисъл, прилагайки аналитични модели за екосистемна оценка на развитието и изследвайки водещи технологични и иновативни практики и решения в предприемачеството и управлението с фокус върху напредъка в България.

Предприемачеството и иновациите са мощен икономически фактор, двигател на икономическото развитие и икономическия растеж. От една страна, съвременното общество става все по-дигитализирано, бизнесът също. „Дигитално родените“ предприемачи и организации трансформират традиционните подходи за стартиране и правене на бизнес, разбиране на конкурентната среда и конкурентните предимства, създаване на стойност, намиране на изход от проблеми и вземане на решения. Тази промяна в мисленето и парадигмите разкрива нови възможности за предприемачество, но същевременно налага необходимостта от гъвкаво поведение на компаниите за подобряване на тяхното представяне, повишаване на организационната ефективност и усъвършенстване на бизнеса чрез бързина, информираност, целенасоченост и проактивност. От друга страна, кризата от Ковид-19 допринася за ускоряването на съществуващите процеси на цифровизация и цифрова трансформация, за възхода на технологиите на изкуствения интелект (ИИ) и преминаването към следващия етап в индустриалното развитие. За да запази или подобри конкурентните си позиции в новата ситуация, бизнесът трябва да разбира и своевременно да прилага технологиите, да въвежда разнообразни иновации и да адаптира бизнес моделите и бизнес процесите си. Все повече се откроява значението на нововъзникващите, в т.ч. на когнитивните, технологии и конкретно на ИИ. Тези процеси, от трета страна, се случват в динамиката на социо-икономическата среда, която се формира двояко – и вследствие от натрупването и развитието на икономическите идеи и концепции, и като отговор на съвременните обществено-икономически предизвикателства. От управленска гледна точка всички тези процеси са взаимосвързани и взаимозависими.

Монографията се състои от три основни части.

В *първата* са систематизирани основните икономически концепции и теории, които формират рамката на съвременните икономически и управленски виждания и обуславят появата на нови предприемачески възможности, заплахи и рискове, и следователно определят потенциала и ограниченията при вземане на управленски решения за предприемачеството, иновациите и бизнеса, включително и най-вече в кризисни времена и конкретно в кризата от Ковид-19. На тази основа са анализирани въздействията от кризата и са систематизирани някои общи перспективи за динамиката и управлението на предприемачеството и иновациите.

Във *втората част* е дефинирана същността и е аргументирано приложението на системния и в частност на екосистемния подход за изследване на предприемачеството и иновациите. Представени са модели за анализ и оценка на предприемачеството и иновациите и е предложен систематичен преглед на иновационно-предприемаческата екосистема в България въз основа на изведен авторски модел за анализ. Синтезирана е общата картина на въздействието на предприемачеството и иновациите върху икономическото развитие у нас чрез проследяване на богатата палитра от параметри и широк кръг от изследвания, така че да се открият тенденциите и динамиките за управление на предприемаческата и иновационната екосистеми, включително чрез представяне на собствени емпирични проучвания, глобални синтетични индекси, макропараметри за растеж, бизнес статистика, агрегирани данни за иновативните български предприятия и обхвата на приложение на технологиите на ИИ.

В *третата част* са анализирани и обобщени актуалните подходи за изграждане и приложение на бизнес стратегии и стратегии за конкуриране посредством разработката и внедряването на иновативни когнитивни технологии. Систематизирани са общите и специфичните ефекти от въвеждането и използването на иновациите на ИИ за прогнозиране и вземане на решения като препоръка за икономическите и бизнес политики. Разгледани са три бизнес казуса от три различни сектора с отличаващ се интензитет на иновативни нововъведения в областта на ИИ и технологичното лидерство в България – финтех, търговия на дребно с бързооборотни стоки и електронна търговия с бързооборотни стоки. Предложени са модели за подпомагане на управлението на съвременната фирма при оценяване на бизнес стойността, създадена от прилагането на иновативни решения и ИИ, и методи за интегриране на иновационни проекти в предприятието.

Август, 2023 г.